

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 17

van **NADIA SMINATE**

datum: 29 september 2017

aan **LIESBETH HOMANS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Gemeente- en provincieraadsverkiezingen - Beveiliging stemcomputers

Na de Amerikaanse presidentsverkiezingen in november 2016 was er heel wat commotie over mogelijke manipulatie en/of hacking van de stemcomputers.

De commotie roept ook bij ons vragen op over de veiligheid van de stemcomputers in de gemeenten waar volgend jaar bij de gemeenteraads- en provincieraadsverkiezingen elektronisch wordt gestemd.

Die stemcomputers worden niet alleen gebruikt bij de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 2018, maar ook bij de Vlaamse, federale en Europese verkiezingen van 2019.

In alle gemeenten (ook in die waar de stemming met papier en potlood gebeurt) worden de verkiezingsuitslagen elektronisch doorgegeven naar het Agentschap Binnenlands Bestuur, waar de resultaten op de website www.vlaanderenkiest.be worden bekendgemaakt.

1. Welke maatregelen worden genomen om het manipuleren en hacken van stemcomputers te voorkomen?
2. Welke maatregelen worden genomen om het doorsturen van de verkiezingsuitslagen naar het Agentschap Binnenlands Bestuur veilig te laten verlopen?
3. Wordt hiervoor samengewerkt met de federale overheid?

LIESBETH HOMANS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

ANTWOORD

op vraag nr. 17 van 29 september 2017

van **NADIA SMINATE**

1. Alle processen die te maken hebben met het digitaal stemproces verlopen totaal geïsoleerd van enig netwerk. De gebruikte infrastructuur is namelijk op geen enkel netwerk aangesloten, noch op het Vlaams intern netwerk, noch op het internet. Het mogelijk risico op externe *hacking* wordt zo ondervangen, tenzij dit via een fysieke integriteitsschending van de apparatuur zou gebeuren. Om dit te voorkomen worden de vereiste werkzaamheden verricht in een beveiligde zone van het Agentschap Binnenlands Bestuur (o.a. aanmaken van de encryptiesleutels, integreren van de lijsten met de kandidaten, klonen van de usb-sticks, afdrukken van de individuele *logins* en wachtwoorden per stembureau). De beveiligde zone is een afgesloten ruimte waar tijdens de werkzaamheden met een actieve toegangscontrole gewerkt wordt d.m.v. een badgesysteem en een veiligheidsagent. Het veiligheidsniveau van de stemcomputers zelf ligt reeds bijzonder hoog, maar zal verder opgetrokken worden om mee te evolueren met de internationale normen. Daarenboven wordt de gebruikte software altijd opnieuw gecertificeerd door een erkend extern orgaan. De certificering gaat vooral over de integriteit en het stemgeheim.
2. Voor de ontwikkeling van de nieuwe software voor het kandidatenbeheer, het resultatenbeheer en de verspreiding van de resultaten naar de media is er een gemeenschappelijke overheidsopdracht met alle "verkiezingsoverheden" van België (de Vlaamse overheid, de federale overheid, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap). In het bestek werd een uitgebreid luik opgenomen met betrekking tot veiligheid, dat werd opgemaakt in samenwerking met een externe en onafhankelijke veiligheidsexpert. Voor het extern bewaken en verifiëren van de vooropgestelde veiligheidsnormen tijdens de ontwikkeling van de nieuwe software, werd voor de Vlaamse overheid een veiligheidsspecialist van HB+ (DXC Technologies) aangesteld. Ook andere overheden zetten veiligheidsexperts in. Het extern adviesorgaan dat instaat voor de certificering van de software (zie punt 1) zal het veiligheidsaspect eveneens valideren als de ontwikkeling voltooid is. Tenslotte wordt ook interfederaal samengewerkt met het Centrum voor Cybersecurity België, voor wat betreft het aspect van mogelijke externe bedreigingen en sabotage.
3. Er wordt in een interfederale werkgroep samengewerkt met alle overheden in België die verkiezingen organiseren. Deze samenwerking situeert zich o.a. in de voorbereiding van gemeenschappelijke bestekken, de opvolging van de uitvoering van de gemeenschappelijke overheidsopdrachten en de samenwerking met het Centrum voor Cybersecurity België.